

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 208 (21937)

2019-рэ ильес

ШЭМБЭТ

ШЭКЮГҮМ и 16

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЬЭ ИИЭЛ
къыхэтыутыгъэхэр ыкли
нэмыйк къэбархэр
тисайт ижүүгъотштых

WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъээзет

Шэкюгүм и 17-р — участковэ уполномоченнэхэм я Маф

Ищытхъу аригъаозэ къулыкъур ехы

Мы мэфэкым ипэгъокъеу «Народный участковый-2019» зыфиорэ зэнэкъоукум ишъольыр уцугъо теклонигъэ къышыдэзыхыгъэ Шъэоцыкъу Асхъад гүшүэгъу тыфэхъугъ.

2003-рэ ильесим къышегъэжьагъэу хэгъэгу клоц лоффхэмкэ и Министерствэ ар икулукъуш, старшэ уполномоченнэ участковэ, полицием имайорэу непэ лофф шешэ. Пстэуми але зэнэкъоукум ымакъэ къышыфэзытыгъэ цыфхэм зэрафэраазэр тигъышыгъу къыхигъэшгъ.

Ахэм цыхъэу къыфашыгъэр къыгъэштыпкъэжынын зэрэпылышиштэр къыуагъ.

— лоффшэнэр пыгы-патруль къулыкъум щезгъэжьагъ.

1977-рэ ильесим мэзаем и 16-м къуаджэу Тэуехъаблэ Асхъад къышыхъу. Янэрэ ятэрэ къелэеэгъэджагъэх. Ежыри ахэм ягъогу рыхлон гухэль илэу Адыгэ къэралыгъо университэтом спортымкэ ифакультет къуухыгъ. Ау цыфхэм ишшуагъе аригъэкынын, ахэр къэухумэгъэнхэм епхыгъэ лоффшэнэр нах пэблагъе хъульэ ыкли хъульфыгъе шылыкъем къыхихырэлльягъом пытэу төуцуагъ.

— лоффшэнэр пыгы-патруль къулыкъум щезгъэжьагъ.

(Икэух я 3-рэ н. ит).

Шэпхъэ гъэнэфагъэхэм атехъагъэх

Муниципальнэ образованиеу «Миехъопэ районым» иадминистрации ышыгъэ унашьом диштэу машлом зыкъымыштэнимкэ режим гъэнэфагъэ мы районым шэкюгүм и 14-м къышегъэжьагъэу щагъэуцугъ.

Аш фэгъэхыгъэу макъэ къыгъэшгъу Урысыем и МЧС Адыгэ Республикаемкэ и Гъэйорышлэпэ шхъаэл ишацэ игуадзэу, зигугу къэтшыгъэ гъэйорышлэпэ улпъекун лоффхэмкэ ыкли пэшорыгъэшь лофтхабзэхэр зехъэгъэнхэмкэ игъэйорышлэпэ ишацэу Андрей Колесник.

Аш къызэрэзэхиғыгъэмкэ, режим гъэнэфагъэм тэхъанхэр къызхэкыгъэр джыре лъэхъаным дунаир нах къызэрэфабэрэр, машлом Адыгэ Республикаем игупчэ, икъыблэ лъэ-

ныкъохэм закъышиштэним ишынгъошко зэршхъараптыр, къызэрэмышхырэр, уцыжхэм къазэракланэрэм ыпкъ къыкыкъэх къоджэ псэуплэхэм тхъамылагъо къащыхъхэрэм зэрхэхъуагъэр, мэзхэм къазэракланэрэр ары.

Режим гъэнэфагъэм диштэу машлом зыкъымыштэнимкэ амал тедзэу зэрхъащхэри агъэнэфагъэх.

«Мэштогъэкъосэ къулыкъухэм, полицием, медицине ыспытэгъу пынкъем, цыфхэм якъэгъэнэжын фэгъэзэгъэ

къулыкъухэм явтомобилхэм анэмийкхэр джыдэдэм мэзхэм аххъан фитхэп; къоджэ псэуплэхэм, къэлэ койхэм, чыгхэтэлэжыгъэхэм, мыкоммерческэ дачэ объединенихэм, мэшлоку, автомобиль гъогхэм апэблагъэу машло шашы, хэкъыр щагъэсты хъущтэл; тхъамылагъо къыздээзыхын зылъэжьштэл лоффшэнхэр организацием агъэцакъэх хъущтэл», — къыуагъ республикэ ведомствэм ишацэ игуадзэ.

Андрей Колесник къызэрэхигъэшыгъэмкэ, мыгъэ гъогогу

798-рэ уцыжхэм къаклэнагъэу республикэм щагъэунэфыгъ. Тинасыгъэ машлом псеуплэхэм зэрар арихыгъэп, цыфхэм япсауныгъи зэщигъэкъуагъэп.

Шэпхъэ гъэнэфагъэхэм зэртехъагъэхэм епхыгъэу администрэвнэ пшъэдэкъыжыр зэрагъэлэшыгъэми итугъу ведомствэм къышыгъ.

«Урысы Федерацием и Кодексэу административнэ хэбзэукъоныгъэхэм яхыллаагъэм тетэу машлом зыкъымыштэнимкэ шапхъэхэр зыуукъорэ цыфхэм сомэ мини 2-м къы-

щагъэжьагъэу мини 4-м нэс, 1энатэхэм аlyтхэм — сомэ мин 15-м къышегъэжьагъэу 30-м нэс, предпринимательхэм — сомэ мин 30-м къышегъэжьагъэу 40-м нэс, юридическэ лицэхэм — сомэ мин 200-м къышегъэжьагъэу 400-м нэс административнэ тазыр арагъэтин альэкъыщт. Машлом зыкъымыштэнимкэ шапхъэхэм зэрарыгъуазэхэрэм яхыллаагъэм тулъягунхэу планым къыдыхэмыльтигъэхэри зэхатшхээзэ тшыщт», — къыуагъ республикэ ведомствэм ишацэ игуадзэ.

ШэкІогъум и 17-р — гьогухэм атехъухъэрэ хъугъэ-шагъэхэм ахэкІуадэхэрэм я Дунэе шэжь маф

Тыгухэм арылъыщых

2005-рэ ильесым, чьэпьюгум ООН-м унашю зэришыгъэу, ильэс къэс гьогухэм атехъухъэрэ хъугъэ-шагъэхэм ахэкІуадэхэрэм я Дунэе шэжь мафэу шэкІогъум ияшэнэрэ тхъаумафэ агъэнэфагь. Мыгэ ар шэкІогъум и 24-м төфэ.

Мы мафэм машинэ зэутэхэм ахэкіодагъэхэм афэшыгъох, яшэжь агъэльпэ, цыфхэм сакыныгъэ къизхагъэфенэу къяджэх. Хэткіи шьэфэп ильэс къэс зэрэдунае гьогу хъугъэ-шагъэхэм нэбгыре минишэ пчагъэ зэрахэкіодагэр, аш нахыбэжыр сэктатэу къызэрэнэрэр. 2019-рэ ильесым имэзи 10 республикэм игьогухэм атехъухъэгэ аварие 407-мэ нэбгыре 75-рэ ахэкіодаг, 503-мэ шьобжхэр атешагъэх.

Ахэм янахыбэм льапсэ афэхъурэр: ешвуагъэх машинэр зэрэзэрафэр, зиклоруу зэрэ

бламыгъэкірэр, ямыльэныкъобгу зэрэтехъэхэр, лъэрсыркохэм шапхъэхэр зэрэукохэрэр.

Шыгу къэдъекыжыных мы ильесым анах гүхэкышишоу щылгъэ хъугъэ-шагъэхэм ашынхэр. Чьэпьюгум мазэм автомобиль гьогоу «Краснодар — Верхнебаканский» зыфиорэм ия 9-рэ километрэ дэж (псэуплэхэу Яблоновскэмэ Инэмрэ азыфагу) гьогу хъугъэ-шагъэхэм тхъамыклагуу тхъухъагъэм нэбгыриш хэкіодаг. Зэрагъэунэфыгъемкіе, Яблоновскэм щыщ калэу ильэс 23-рэ зыныбжъэу іёкыб къэралыгъом къы

щашыгъэ автомобилыр зезифещтыгъэм рулыр фэмыгъэ-горышэжэу гьогум дэчъэхи, лъэмийджым ефэхыгь. Аш ыпкъ къыкыкіе, машинэм дисыгъэхэ кіэлэ ныбжыкыкітлоу ильэс 24-рэ зыныбжыгъэхэм а чыплем апсэ щыхэкыгъ. Водителыр сымэджецым нагъэсэн альэкыгъ, ау шьобжэу тещагъэхэм къахэкіе идунаи ыхъожыгъ.

Джащ фэдэу шэкІогъу мазэм Тэхъутэмькье районым — ильэс 60, Мыекьюапэ — ильэс 63-рэ зыныбжь бзыльфыгъэхэр гьогум щытыраутыхи, а чыплем апсэ щыхэкыгъ.

Гүхэкышихуагь автомобиль гьогоу «Мыекьюапэ — Усть-Лабинск — Кореновск» зыфиорэм шышхъэу мазэм щыху гъэр. Джэджэ районым щыш кіэлэ ныбжыкыкітлоу ильэс 19 — 25-рэ зыныбжьхэр зерсыгъэхэ «Лада Приорэм» иводитель лъэшэу зэрчэштэгъэм къыхэкіе машинэр фэмыгъэ-горышэжэу зэхэгъэчыхъэхээ блокым евагь. Аш ыпкъ къыкыкіе нэбгыритлур ыуукыгъ, адэр шьобж хъылжхэр тещагъэхэм сымэджецым нагъэсигъ.

Мы щысэхэм джыри бэ къахэбгъэхъон плэккыщтыр. Ау

нафе хъурэр тиньбжыкіхэр зэрэзыфэмысакыжыхэр, гьогу хъугъэ-шагъэхэм бэу зеражэкІуадэхэрэр ары. Ахэр къагъэущынхэм, гьогурыкыоным хэлэжхэрэе лъэныкъо постэуми шхъэкылафэ афараагъэшынхэм шэжь мафэр афэорышэ ыкчи аш илэгъокіе Адыгейим юфтхэбзэ зэфэшхъафхэр щызэхашагъэх. Районхэми митингхэр ашыклощтых.

Мы мафэр шэжь мафзу зэрэштым имызакью, псаоу щылхэм гьогурыкыоным ишапхъэхэр амыукуоным, лъытэнэгъэ зэфиряйным кыфэджецштых.

«Кіэпсэжье плъыжыр»

Шэжь мафэм ехъулэу Зыкыныгъэмэ Зэгурьоныгъэмэ ягупчэ юфтхъабзэу «Кіэпсэжье плъыжыр» зыфиорэр шекІогъум и 14-м Адыгейим и Къэралыгъо автоинспекции щызэхишагъ.

Мы чыплем къызкы-хахыгъэр аш пэгүнэгъу гьогу зэхэкыплем (ур. Пионерскэм) гьогу хъугъэ-шагъэхэм зэрэхъухъэрэр ары.

Ныбжыкыкіе организациехэм, студентхэм ыкчи апшээрэ классхэм ялыкы нэбгыре 200-м ехъуме

кіэпсэжье плъыжыр эхъуме, къафагъэбыузэ блэгъыщтыгъэх.

Юфтхъабзэм ыцлэу «Кіэпсэжье плъыжыр» ошлэдэмышилэу къыхахыгъэп, щылэнэгъэм игүнапкъе кіэпсэжье фэдэу зэрэпсигъор, ар псынкіе зэрэзэпэчыщтыр аш къегъэльягъо.

Студентхэм аIукIагъэх

Хабзэ зэрэхъугъэу, гьогухэм атехъухъэрэ хъугъэ-шагъэхэм ахэкІуадэхэрэм я Дунэе шэжь мафэ илэгъокіе Адыгейим гьогурыкыоныр щынэгъончъэнимкіе икъэралыгъо инспекторхэр ильэс къэс студентхэм алокіх.

Мыгэ ар Адыгэ къэралыгъо университетым щыкыагъ. Юфтхъабзэм хэлэжхэгэх инспектор шхъяаэм игуадзэу Мамыекъо Казбек, АР-м и Парламент гъесэнгъэмкіе, наукаэмкіе, ныбжыкыкіе юфтхъэмкіе, СМИ-мкіе ыкчи общественне организациехэм зэпхыныгъэ адьралыгъэмкіе икомитет итхаматэу Шэуджэн Тембот, медицинэ катастрофэхэмкіе Адыгэ республике. Гупчэм илофышэу Сергей Лавровыр, динлэжхэр, сэкъянатыгъэ зилемхэм я Урысые обществэ илпиклоу Элеонора Халатовар, нэмийкхэр.

Апшээрэ еджаплэим ипроректорэу Тыгъуж Фатимэ пэублэ псальэкіе зэлжхэгъур къизхууи-хыгъыг ыкчи зеришагъ. Шэжь

мафэм итариих къээрэгүйхэхэм аш къафиолтаг. Гьогурыкыоным ишапхъэхэр зыукохэрэм тхъамыклагуу къяхуллэн юльэкыщтыр нэрийлэгүү къафэзышырэ сурэттехыгъэхэм студентхэм анаэ тырагигъэдзагъ.

Гүшүлээр лъигъэкытаг Мамыекъо Казбек. Урысые ыкчи республикэм игьогухэм къатехъухъэгэ хъугъэ-шагъэхэм ар къатегушыагъ.

— Мы ильэсэу тызхэтийн Урысые игьогухэм къатехъухъэгэ авариехэм нэбгыре мин 13 фэдиз ахэкіодаг, — къыуагъ аш. — Республике нэбгыре 75-рэ (мэзи 10-м къыклоц). Республикэм щынхуурэ я 6-рэ гьогу хъугъэ-шагъэхэм пэпчь ныбжыкыкіхэу

ильэс 17 — 23-рэ зыныбжхэм ялажэх хэл. Пчагъэхэм нафэ къытфашы: гьогу хъугъэ-шагъэхэм ахэкІуадэхэрэм сэкъянатыгъэ ялэу къанхэрэм янхыбэр иоф зыщашэм, е сабийхэр къизыщафхъун фэе ныбжым итых.

Шэуджэн Тембот студент-

хэм закыфигъазээ, гьогурыкыоныр щынэгъончъэним Адыгейим икъэралыгъо хэбзэ иорганхэм анаэ зэрэтырагъэтээр къыхильэштигъ. Гьогурыкыоным ишапхъэхэр амыукуонхуу, сакыныгъэ, шхъэкіефнэгъэ къизхагъэфнэу ныбжыкыкіхэм къариуагъ.

Юфтхъабзэм хэлэжхэгэе лыжкохэм студентхэм зафагъазээ, гьогурыкыоным хэлэжхэрэе постэуми лъытэнэгъэрэ шхъэкіефнэгъэрэ зэфашынэу, щэлах гьогум къизыщахагъэфнэу къяджагъэх.

Гьогу хъугъэ-шагъэхэм льапсэ афэхъухэрэр къээытотэрэ видеороликхэр студентхэм къафагъэлэгъуагъ. Фильмым зеплыххэр нэүжим ныбжыкыкіхэр гупшигсэм зэрэзэлтиштагъэхэр анэгүхэм къачэштигъ.

Юфтхъабзэм икіэхүм къин хэфагъэм апэрэ медицинэ лэпвэгъур зэрэргагъэтэштиштагъэхэр къараагъэльэгъу.

Тхъамыклагуу къизхуули зидунай зыхъожыгъэхэм азыныкъор зэрэныбжыкыкіе дэдэхэм, ильэс 30-м зэрэнэмысигъэхэм тегупшигсэн фае. Анах шхъяаэр — лъэрсыркохэм водителхэм гьогурыкыоным ишапхъэхэр тымыукохэу, тывзээмьуцжьэу лъытэнэгъэрэ зэфэтшыимэ, хъугъэ-шагъэхэр нах maké хууцых.

**Нэклубгъор
зыгъэхъязыгъэгъэр
юшъынэ Сусан.**

Шэкцогъум и 17-р — участковэ уполномоченнэхэм я Маф

Ишытхъу аригъа Iозэ къулыкъур ехы

(Икіңүх).

Іоғығбояхэм къаҳэхъо. Ыпеклэ
къызэрэштыгъуагъез, къулыкъум
иструктурэ зэрэпсаоу пштэмэ,
участковэр ары цыифхэм нахь
апэблагъэр. Ащ къыхэклэ
щылэнсыгъем кылпкъырыкыгъэ
гумэктыгъохэм къащегъэжва-
гъэу экономикэ, уголовнэ іоф-
хэм язэхэфын нэсэу участко-
вэм иштъерыйл.

— Гүунэгъухэм зэгурымылоньгъэ ялэмэ, зэшьхэгъусэхэр зэфэгубжыгъэхэмэ е нэмэгдэхэд. — Иофхэр кытфагъазэхэу бэрэ кыхэкты, — иофшэн тыщгэгъуазэ Асхад. — Шён пытэхэм апыщгээ ны-тыхэр зэрыс унагьохэм тызыклох, сабийхэм тыгу афэмгыгүн тлъэхийрэп. Къэбзэныгъэм пчыжьэх, игъом зэрэмшихэхэрэри гъэнэфагъэ, ау ны-тыхэм гугъ ин афырялайу адэлтлийхэу зэрэшьсэхэм гүр зэлжээсээ.

Гумэкыгъю юфхэр участковхэм зэрэзэхагыихэрэм да-
клю ахэм афэдэхэр къэмы-

хъунхэм фэлорышлэрэ пэшлорыг
гэшь лофтхабзэхэми мэхъянэ
ин араты

— Ыпекіэ зэрэштыгъем фэдэу, пэшорыгъэш юфтхабзэхэр зэхэтщэнхэр пшъэриль шъхьялэхэм ашыц. Цыфхэр зыщыпсэүхэрэр къэпкүхъялэхэзыхуукиэ, яшыгекіэ-псэүкэ зыфэлэр нэрынгъэгүн къынфэхъу.

Унэм изыттекің нафә қызығ-
фехүрәр макләп. Гүнэгүхәм
гүшіләгү тиызафәхүккә, ахәм
къалтықлохәрәр къытфауатәх.
Джащ фәдә шыыкәхәмкә гумә-
кығың къызылықының ылъекәйшт-
цыфхәр къэтәзьенафәх. Нә-
ужым бзәджәшшагъе зыышзә-
рахъан, наркотикхәр зыщаъз-
федәнхә альекәйшт унәхәр
къыхәгъезшыгуае хүрәп, —
къеуатә Асхыад.

Участковэр цыифхэм зэра-
фызээхүгъэр сихыгъэ кыышы-
хээзгэшци сшоигуу. Пчэдйжым
лофышлэ къаклоу, пчыхъэм унэм
ихъажыымэ пшъэрэльзэу кыфа-
гъэуцугъэр зэшүихгъэу ылты-
тэрэп. Чэши мафи имылэу аш-

Цыифхэм ярэхъятныгъэ къеу-
хъумэ. Бзэджэшлагъэ зэрахъа-
гъяц чэшым клонхэ фаечи къын-

Цыфхэм зэгхынг вэ адуй-
лэу тоф пшлэнүм имэхъянэ ти-
гущыг эгье къыхегъэшь. Ахэм

къэгъотыгъошу хъоу къызэрэхэкъырэм участковэм къыиклэпъэтхы.

— Бэзджэшлагъэ зэрхьян гүхэль ялэу е нэмийк къэбархэр Интернеткээ къытфагъэхьэуу къыхэкы, — elo Асхад. — Аш фэдэу псынкээу къызэрэталуа-

щыхъугъе унагъом щигъотыгъе пүнгыгъем, ежь ышлэгъе унагъом зэгурыгоныгъеу ильым мэхъанэшко я. Үлэктэ кызызэрэштүягъеу, Шъэоцыкы Асхъад янэ-ятэхэу Арамбийрэ Розэрэ ильэсэйбэрэ кэлэгъаджэхэу Джэдэхъэблэ гурьт еджаплэм щылэжъагъех. Ежъхэм шыыпкъэнэгъеу, гуклэгъунэгъеу ахэлтыр яльфыгъе халхъан, цыфыгъешко илэу агъэсэн альэкыигъ. Асхъади унэгьо цыклоу ышлагъэм зэгурыгоныгъэ дахэ иль. Ишхъэгъусэу Нуриетрэ ежыррэ ильэси 10 хуягъе зызэдэлсэухэрэр. Ахэм яклэлэ цыклоу Тамерлан ильэси 9 ыныбжь. Асхъад кызызэрэхигъэштигъэм-кэ, цыфыгъеу ны-тыхэм кыыхалхъагъэм, ягъесэпэтхыдэ ильфыгъе афигъесэжыным пыль. Тамерлан цыклоу ятэ фэдэу шъхъэктэфэнэгъе ин цыфхэм кыифашлеу, республика ишитхуу ылтэу кызызэрэ-тэджыщтым щеч хэлъэп.

Гъонэжьыкъо Сэтэнай.

АР-м и Парламент

Хэштэгийн физикээр ыргээж оршишгээр нахьшиг

Чыгхэтэ товариществэхэм электроэнергиер алеклэзыгъэхьэрэ псэуальэхэм ягъэфедэн епхыгъэ тофхэр ары зыфэгъэхыгъагъэр АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхаматэ игуадзэу Шъэо Аскэр зэхищэгъэгъэ зэхсэыгъор.

Мы объединениехэмэлэхээрэй электичествэр алэхийгэхьэрэй псэуалъэхэм ягъэфедэн за- конхэм адиштэу зыпкъ игъэу- цожыгъэним мызэу, мытлоу Парламентым щитегушыягъэх. Ащ фэгъэзэгъэшт юфшэкло куп зэхацгаа, къалэу Мыекуа- пэрэ Мыекъопэ районым ялты- клохэмрэ чыгъхэтэ товарищест- вэхэм япащхэмрэ зэйкэгъу- хэр адашыгъэх.

Ществэхэм ахэтхэм акуячлэ- клэ зэшюхыгъуаеу щыт, а ло- фым фэгъэзэгъэ организаци- ем ыгъэлорышэнэу елтыжын- хэ фае. ООО «Баланс-Энер- го» зыфиорэм ыштэжынхэу хязыр. СНТ-м (садово не- коммерческое товарищество) ыки ДНТ-м (дачное некоммер- ческое товарищество) зипсэу- лъэхэр ащ фэзыгъэзэжыгъэхэ- ри ахетых.

нышъ, зээгыныгъэм дык!э-
тхэнхэу фитыныгъэ зэря!эр
къыхигъэшыгъ.

— Хэшүүк! физынэ организацие къыхэмэлажьэу мыш фэдэ псэуалъэхэм зэпымьюю Ioф ягбэшлэныр, щынэгъончэхэу пыгынхэр псынкэлэп. Ар сидигъоки къыдешүүльстэн фае, — къыуагь ащ. — Цыифхэм ящи нэгъончьягъэрэ псэукэ амал тэрэзхэр ялэнхэмрэ тэркэ анахь шъхьаэх Товариществэхэм ахэтхэм яльшыгкэ мы Ioфым ыуж ти-хягь, зэпстэури зыпкь итымыгъеуцу Ioпэдэлэл зэрэты

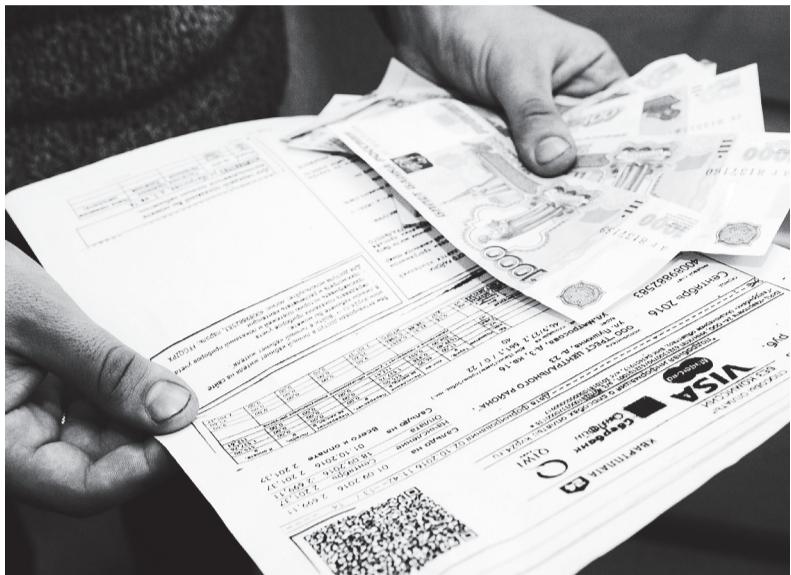
мышыжкыщтыр теубытагъэу
къэсion слъекыщ.

Кызыэрэт/уағъэу, товариществэ 44-м щыщэу 22-р ары «Баланс-Энергом» зыфээзыгъэзжыыгъэр, адрэхэр джыри ехъырэхъышэх. Ахэм ялтыклоу зэхэсигъом кырагъэблэгъагъэхэм яупчIэхэм электроэнергием фэгъэзэгъэ организациехэм ялофышихэм джэуапхэр аратыжыгъэх. НэмыхI гумэкыгъоу товариществэхэм ялхэмийзэхэсигъом щатегущыIағъэх.

ХҮҮТ Нэфсэт.
Сурэтхэр Виталий Шепта-
лэнкэм тырихыгъэх.

КОММУНАЛЬНЭ ФЭО-ФАШІЭХЭР

Квитанциехэр зепхъанхэ фая?

Ильэс заулекіе узәккәләбәжь-
мә, фэтэрбәй зәхэт унүү тыз-
щыпсәурәм чиэсхәм зәкіеми
коммунальнэ фэо-фашіэхэм
апае мазэ къес ттыре ахъщәм

фәшъхъафәу чыфхәр къитте-
фагъехүе зеритхәгъе квитанци-
ехэр къитфаҳыгъагъа. Фэтэр
пәпчъ иинағъәм елтытыгъау
сомә мини 3-м къыщегъажа. Ахъщәм

мин 15-м нәс къызыттарағъа-
ғызхәр ахътигъа. Тыгъэгъээз-
мәзагъ, гъэорышіләпә компа-
ниене тиунэ зепхыгъа банкрот
хуугъагъа, пащәм ахъщә ишы-
кігъагъа.

Цыфхәр къезэрэгъа-
гызхәр. Мазэ къес коммуналь-
нэ фэо-фашіэхэр зытыхәрәм
чыфхә къатефенә зэрхүгүүр
къагурыштыгъа. Охътабэ
теклодагъәм, сомә мин 350-м
ехью къиттарағъағъагъа-
ттыгъагъа, прокуратурәм ило-
фышіэхэм юфыр зәхәфыгъэ-
нимкі яшүа-гъа къиттәкүгъа.

Цыфхәм чыфхә зәратемы-
ллыр къезыушыхъатырэ квитан-
циехэр къаштэжыгъагъа. Ахър
ильэситфә, нахыбы рамызы-
жыгъехүе щылтыгъа. Ареүттәу
щытми, унэгүүтүмэ ахъщә
чыфхәу къаттарағъағъагъа-
ттыгъа. Зым якылә афитыгъа,
ятлонәрәм «судым шъуеттышт»
зерауагъәм къыгъәшүнәхи
аратыгъа къалогъа.

Унэр ощэжымэ

— Фэо-фашіэхэм уасә
амыттуу зэттарағъоғъа чыфэр
унэр зыщэфирәм зыкы пэ-
риюху фэхүрәп. Зыгорәм
ичыфхә унэр зыщэфирәм ыты-
жынә щытәп, — elo Е. Ко-
ноплевым. — Ау гъэорышіләк
компанием илофышіэхэр аш
къыфытеонхә, ахъщә чыфэр
ытыжынәу къыралон альэккыщ.

Ежым ар зэттаригъехъогъа
чыфхәу зәрэщымытыр, унэм
щыпсәугүүрәм а юфыгъомкі
зыфагъэзэнәу арионәу фиты-
ныгъа ил.

Риелторхәм къыззәралорәмкі,
унэр зыщэхәрәмрә зыщэфир-
хәрәмрә мы юфымкі бэрэ
зепеүцүжүхъэрәп, сыда пломә
унэм пыль юфхәр зеритхәгъе
тхылтыр амьгъехъазырыз апэ
чыфэр зәртгэгъужын фәер
унэм ибысымыгъэм гурагъа.

Гъэцэккэжынхэр, Пальэхэр

Имыдзыжыхэм нахышиуа?

Коммунальнэ фэо-фашіэхэм
ауасә онлайн шыкыл тетэу
гъэорышіләк компанием зәр-
феджъехъирәм къикырәп кви-
танциехэр ибдээжынхәу.

Ахэр уищыкагъехүе, бгъэ-
феджъехъеу къыхакы. Специа-
листхәм къыззәралорәмкі, ком-
мунальнэ фэо-фашіэхэм ауасә

Интернетымкі бгъэхыгъа, чекыр къыхябъаутыжыгъа, аш мэхъанә иләп. Ау чекыр компьютерим зэрэдэльүеу къеб-
гъанәм нахышиу, уасәхәм ятын юфыгъо горэхэр къыпкылым, ар къыпшхъапәжышт. Ежым тхылтырәм зи къикырәп, ау-
ахъщәр зыфебгъа-хыгъа ирек-

визитхәр аш тетых, къыхябъаутырэ чекыр банкым пхыым, коммунальнэ фэо-фашіэхэм ауасә зэрэлтигъа-
рәм къезыушыхъатырэ печатыр аш къы-
шыпфытырағъа-шошт. Игъом фэо-фашіэхэм атефэрэ ахъщәр зэрэлтигъа-
рәм аш къыушыхъа-
тышт.

Уимычлыфэр умыты

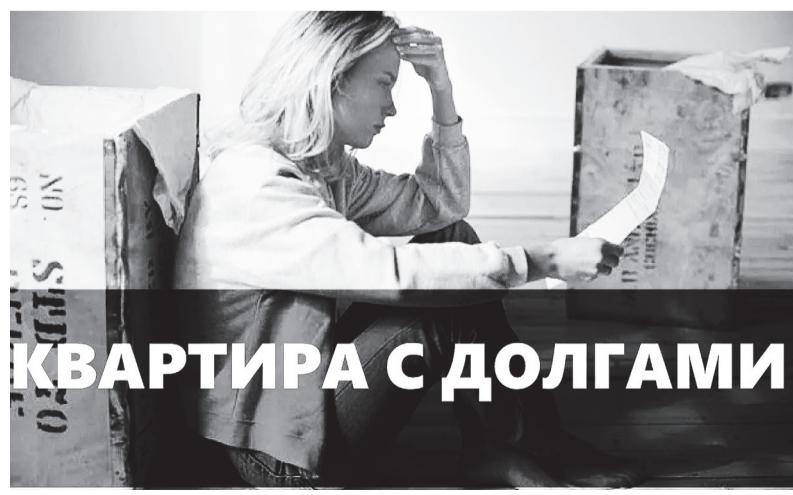
Цыфхәм ахъщә зэритыгъа-
рәм къезыушыхъатырэ «унэ» каби-
нет банкым щыри. Ареүттәу
щытми, компьютерим чекым
икопие дэлтәм нахышиу, — elo
Урысые Федерациимкэ потре-
бителхәм я Союз иоридническә
къулукъу ишаа Алексей Кой-
товым. — Банкэу ахъщәр зы-
щыштүтүгъа зефашыжыгъа-
ми, реквизитхәр къэнхәшү,
хъакъулах къулукъу в Уры-
съем и Банк иистеме чекыр
къышыхъа-жыжын альэ-
кыщт.

Коммунальнэ фэо-фашіэхэм
апае ахъщәр терминалымкі е
нәмымкі электрон шыкылкі пты-
гъэм, уителефон иномер е
уиэлектрон почтэ ахәм къа-
фебгъанәм, электрон чекыр
къыпфагъа-хыгъын альэккыщ.
Ареүттәу умызекуагъа-
ми, чекым уфэмьеу ары зэралы-
тэрэр.

Гъэорышіләк компанием е
расчетнэ гупчәм ясайтхәр бгъэ-
феджъээз уасәхәр бгъэхынхәм
утырагъа-гушуухъау бэрэ къы-
хакы. Аш фэо-фашіэхэр
цыфхымкі гупсэфэп.

— Гъэорышіләк компанием

цыфхәм цыхъау фашырәр зыфедизим ар елтытыгъ, — elo Ассоциациеу «ЖКХ и городская среда» зыфиорәм игенеральнэ директор игуадзэу Дмитрий Гордеевым. — Аш ильэснүкъо пәпчъ цыфхәм атыгъа ахъщәр къымылтыжырәм, квитанцием пыль юфхәр къагуригъэ-
лоным ымыгъа-гумәкырәм, учи-
рэлтигъа-шошт. Организациеу къезы-
гъэхыгъа-шошт зэкіләбәжыншү, квитанцием ит пчагъа-хәрәр
(уасәхәр зыфедизхәр) зэбли-
хүнхэ ёлъакыщт. Нэүжым квитанцием итгэгъа ахъщәм
фэдиз зэратыгъа-шошт. Цыфхәм
къагъа-шошт зыфагъа-шошт.

Фэтэрир зыщэфирәм чы-
фхәм ашыщәу ытын фәе-
хүүрэ закор мазэ къес цыфхәм
алайхырэ ахъщәу унэр зэрэлти-
гъэхъирэ (капремонтыр) ары.
Ари ун эзэттөр зепхыгъа-
гъэорышіләк капремонтыр и
Фондэу шольтырим итэм зэ-
зэгъыншү димышыгъа-шошт ары.
Капремонтыр лыттырэ ахъщәр
зэрт квитанциехэр тэ ти-
республикэ шхъафәу къит-
фахых.

Чыфхәр зэрт квитанци-

хэр ильэснүкъо пыгынхэ фәе.
Ау специалистхәм къыззәр-
алорәмкі, пальэр лытгээкү-
тэм нахышиу. Ар зыкылорэр
гъэорышіләк компанием ильэ-
сүм ыкылт чыфхәм апае
хыкумым зыфигъазэу, ау
цыфхәм къебарыр альгъээ-
сынэу иго имыфагъа-шошт
шыгъупшагъа-шошт ары.

Квитанциехэр зэрибдээжы-
щым удэмүгүзажьюмэ на-
хышиу.

Зыгъэхъазырыгъа-шошт ШАУКЬО Аслынгуаш.

ШЭЖҮҮР

ИЛЬЭПКЬ ГҮҮНЭНЧЭУ ФЭШЬҮҮПКЬАГЬ

Адыгэ автоном хэкум иапэрэ зэхэцклохэм ацыщэу, Адыгэ хэку музеим иапэрэ директорыгъэу, тарихълэжь-краеведэу, общественнэ юфышэшхоу Наурзэ Ибрахымэ Аслъанбэч ыкъор кызыыхуугъэр ильэси 135-рэ мэхъу.

Адыгээм итарихъ ухапльэмэ, щылэкіэ-псэуклэр нахышыу шылынъем зыгуи зыпси хэзыльхъэ-тээ нэбгырабэм ацлэхэр хэбгыатэрэп. Лъепкын хвалелэу фэлэжъэгъэ юфышшэшхо гъесенъабэр къогъукъудээ зэрашытыгъэм ар ищис. Ильзепкь ыпашхъэ шүшлэгъабэ щырилагь еджэгъэ-гъесагъеу, зигультие—гупшигъекл щылэнныгъэ лъэнекъуабэм анэссытгъеу Наурзэ Ибрахиим.

Ар 1884-рэ ильэсүм, ятэжь абдзахэр иунагъоکіэ зыщыпсэ-ущтыгъэ къалэу Самарэ къы-щыхъуг. Кавказ заом ильэхъан къалэм ятэжъэу гъэры хъуѓа-гъэм ар псэуплэ фэхъугъаг. Ау ятэжъ чинагъэу, къызищыхъу-гъэу, зыщыпсэутигъэ хэкүжьым идхагъэу, шэн-хабзэу цыфхэр зэрыгъязэштыгъэхэр, къебар гъэшлэгъоньбыу къыиатэшты-гъэхэр Ибрахым ыгу пытэу риубытэштыгъ. Иакыл нахь зызэтэуцом, а зэкіеми къахэ-кіэу, лъепкыым пфэльэкырыэр фэпшлэн, уфэгумэкын ыкыл уфаулэун зэрэфаэр зэхишлагь, игъашаа аш фигъашъошаа-

Саратов дэтыгээ къэлэ училишыр къуухыгь, Пензенскэ хъульфыгьэ гимназиеми икурсхэм ащеджагь. Ильэс 9 – 10 фэдизэр Саратовскэ ыкли Самарскэ хэкухэм яправленихэм юф ашишлагь. Ау зыхэти, ышши акыту къышлохьу адыгэхэм ялтыгьэ хабзэ. Наурзэ Ибрахымэ аш ыпaloу дзэм хэтыгь, 1905-рэ ильэсым ежь ишлонгынтыгэктэ урыс-япон заом клюгьагь. Аш шүкlae тешлагьэу, 1917-рэ ильэсым Наурзэм дзэ къулыкъур Кавказ шыудээ дивизием щихыгь. Къэбертэе Ибрахымэ льэпк интеллигентицем псынкэу ыштагь, ежыри юфыгъошхохэм язэшлохын фэхъазырыгь. 1921-рэ ильэсым ар Кубанскэ хэкум изэгъэшэнкэе обществэм хэхьэ, аш шэныгъэ-гъесэнгъэ дэгүү зилэ нахыжьхэр бэу хэтыгъэх. Наурзэм общественнэ юфышко Адыгэим 1920-рэ ильэсым щигъэцэллагь. Льэпк гъесэнгъэмкэе отделым юф ѿшиллагь, къушхъячээс лэжъаклохэм яя II-рэ ыкли яя III-рэ зэфэсхэу къалэу Краснодар 1921-рэ ильэсым щыкъуагъэхэм Къохъэпэ Кавказымкэ адыгэхэм яшхъя-

Чъэпьюгъум и 1-м, 1925-рэ ильэсүм
Адыгэ хэку исполкомын игъоу зэ-
рилъытагъэу, Адыгэ хэку краеведческэ
музеир щыІэ хъугъагъэ. Аш иапэрэ ди-
ректорэу агъэнэфагъэр Наурзэ Ибра-
хьим.

ПОЛКЫМ ХЭТЫГЭХЭМ КЬАЛУАТЕУ
ЗЭХИХЫГЭЕ КЬЭБАР ЗЭФЭШЬХААФ-
ХЭР – ЛҮЭПКҮҮМ, УНАГЬОХЭМ,
ЛЛАКЬОХЭМ ЯХЫЛПАГЬЭУ ышыхээ
Ныбжырырэу Кьинагъэх, ехж
зышныш алыгэхэм аларах аль-

БрантI Зэчэрынрэ Наурзэ Ибрахьимэрэ.

ыкы К. Мишуриевыр Советхемяя IX-рэ Всероссийскэ зэфэс амакъэ атын фитыныгъэ ялэу делегатэу агъэклогъагъэх. Адыгэхэр автоном хэку хъухэмээ зэрашлонгъор аларэу Наркомнацым кыышызыуагъэр, мыюфыимкэ Сталиным ыкы Калининим аларэу зафэзыгъэзагъэр Наурэ Ибрахым, адыгэхэм ятарих очерк кіэкі тхыгээтхъапэу афигъэхыгъэм итыгъ. Аш ыужжки автоном хэкур зэхэщэгъэним Горскэ исполкомын хэтхэр яштылжъа ыуж итыгъэх.

хэхээр яшыгкъэу вүж итэвэх.
Бэдээгум и 27-м, 1922-рээ
ильтэсийн ВЦИК-м иунашьоклэ
Черкес (Адыгэ) автомон хэкури
шынэ хульгэ, Наурзэр Президи
умын хадзыгъ, Адыгэ хэкури
исполкомын исекретарэу агъэ-
нафэ. Сыд фэдэ 1офи шыгкъа-
гъэ фырилэу зэшүехы: хэкуклем
игъуналкъяжэр Пъэнэфэгъэнхэм

Чыпэ хэбзэ органхэр зэхээгээ гээнхэм ахэлжьаг. Автономи-ер зыгьотыгээ лъэпкын творческэ клочлакэхэр кыхэхкыгэх. Кавказ заом кыщегэжьагаа эзэлж чыпчэ пызыгэе щылэгээ адигээ лъэпкын зыкыштэжы фе-жьаг. Мэхъянэ зийэ лъэбэкукээ хүгье 1924-рэ ильэсүм ыклем. Адигэ автоном хэкум изэгьеэ шэнкэ обществээр щылэ зэрэгчилжээ.

хъульгъэр. Лъэныкъуабэ къызэлъи-
бытэу шлэгъэн фэе тофхэр
агъэнафэх. Тарихъ-краевед-
ческэ организациер зэхэцгээн
зэрэфаер къызыпкырыкыл-
гъери Наурзэ Ибрахым ары.
Обществэм илофшлэнкэ анахы-
лъэныкъо шхъялэу уставым
чынпэ щызыубытгъэр музей
гъэпсыныр ары: адыгэхэм ята-
рихъкэ, яархеологиекэ, яэт-
нографиекэ материалхэр угъо-

1920-рэ ильэсым,
чъэптыогъум, бэрэ
зэлтызыыгъыгъэ
гумэкI-гупшысэм
Наурзэ Ибрахимэ
ильэпкъ хапIэу,
ихэкужъэу Адыгэ-
им кыышэжьыгъ.

игъэнхэ ыкъи зэгъэзэфэгъэнхэ фэягъэ.

Мы гупшысэр къэралыгъоми игъоу ылъэгъугъ, мылькукӏэ ӏепылэгъу къафэхъугъ. Чьэпьюгъум и 1-м, 1925-рэ ильесым Адыгэ хэку исполкомым игъоу зэрильтиагъэу, Адыгэ хэку краеведческэ музей щылэ хъугъагъэ. Ащ иапэрэ директорэу агъэнэфагъэр Наурзэ Ибрахьим. Ильесыбэрэ ар музеим илофышэ закъоу ѿтыгъ, ау пшъериль инэу иэр зэхишэу, ильэпкэ фэзафэу бэ фызэшлокӏыгъэр, ышлағъэр. Ежь Наурзэм ышъхъекӏэ музеим епхыгъе тофхэр – экспонатхэр угъоиньэнхэр, ахэр къэтхыхъэгъэнхэр, апыль тарихъ къекӏхэр гъеунэфигъэнхэр, къэзылтагъэхэм ящикигъэ справкэхэр тхыгъэнхэр, шлэнгъэ мэхъанеу ялэр къэгъэнэфэгъэныр ыкӏи адигэ шъолъырыр къызэлъыклихъагъэныр, лъэпкъым хэль акъыл-шлэнгъэр, ӏашлагъэхэр къэтхыхъэгъэнхэр, шэн-хабзэхэр гъеунэфигъэнхэр ыкӏи охътэ зэфэшъхъафхэм адигэхэм ящикигъэ-псэукӏагъэм шыхъат фэхъурэ пкыгъю зэфэшъхъафхэр къэугъоигъэнхэр — а зэукигъэ фондым музей экспозициер хэшлэкигъэныр Наурзэм ыпшъэ ифагъ.

Іоф зишәрәм ильәсебл тешла-
гъез зы суретыш-гъекірәкlaiko
иіә хъугъагъэ. Лъәпкым ынапеу
хъущт музейр зәхәщәгъошгүгъеп
ыкің псынкәгъуағъәп бгъэпсы-
ныр, джа пшъэрыйл инир щит-
хъу хэльэу зәшүихыгъ тарихъ
шәнгүгъәләжъеу, фольклористэу,
этнографэу, емызәштыжъ йоф-
шәкло чанэу Наурэ Ибрахымэ.
Лъәпкым итарихъкэ гъезагъеу
апәрэ лъагъор пхырищиғъ,
адыгэ культурэр гъогу зафэ
тырищағъ, зышхъасыжыгъәп.
Ар къызыхъуғъэр ильәси 135-рә
мәхъу, ильәпкэ шүр фәэзыләжъы-
гъэ цыф гъесәгъэ акъылышом
ыціә еплоныр төфө, ишүшләгъе
ләуҗхэр рәгъуазәх.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ЗЭФЭХҮҮСҮҮЖЬХЭР ЗАШҮҮХЭМ...

Үрүсүемкіэ гъесенігъэм исистеме непэ изытет тегущыіехэ зыхъукіэ, апэ кызыэрерагъажыэрэр зэтыгъоу атыре ушетынхэр арых. Ар щыіэнігъэм кызыыхэхъагъэр бәшілагъеми, ащ фәдэ экзамен тыкіэм ымыгъэрәзәрәр бәдәд.

Нэгбүрээ зырызхэм «ЕГЭ-м тесэжьгэйг, репетиторхэр түүгүүх, сидэу пшишт нэмүүкі шыкіе щымылэм» alo. Адрэхэм «ЕГЭ-р нахь дэгүү шыгуу, клалэхэр къэлэшхохэм яапшьэрэ еджаплэхэм ачлэхъанхэу амал ялс хүгүгэ» alo. Апшьэрэ еджаплэхэм япащхэм нэмүүкі дауялэр. Ахэм зэральтытэрэмкіэ, ныбжыкілэхэр икъу фэдизэу апшьэрэ еджаплэм щеджэнхэм фэхвазырхэп. ЕГЭ-мкіэ атышт экзаменхэр урчилэ-джэуапхэмкіэ зэрагтгашлээ, предметым купкілуу илэм лынгэсхэрэп, логическэу гупшысэнхэу ашлэрэп, «урчилэ-джэуапым» зыхэкілэхкіэ, яшчанчилгаа зуучы.

Урысыем икъэлэ шъхьаIэхэм адэт гурыт еджапIэхэм, ли- цейхэм, гимназиехэм япащхэм непэ къынзнесыгъэми къало мыш фэдэ экзамен тыкIэм агуукэ зэрэмыуцолгагъэхэр, зы лъеныкъо горэмкэ ар Iёрыфэгъую щитми, нэмыйк лъэнъкуубажхэмкэ щыкIагъэхэр зэрилхэхэр къыхагъэшь зэпьт. Мыш фэдэ шIэньгъэ уппъэкIукIэр зышто тэрэхэр ушэтын материалхэр зэхэзыгъеуцор эхспертхэр ары ныIэп. Адрэхэм зэкIэми мы Ioфым джыри егувшисэнхэшь, шIэньгъэхэм яуплъэкIун нэмийкI шыкIэ амалхэр къыфагъотынхэшь, кIэлэеджакIохэм, ежхэр зыфэе шыкIэр къыхахын амал ятыгъэн зэрэфаер къало.

Аш къыпкъырыкъыхээ, авшъэрэ еджап! Эхэм ежхэм яушэтынхэр зэхашэх. Джыри

къэлгъэн фаер зэтыгъо атырэ ушетынхэмкэл къахьыгъэ баллхэм цыхъэ афамышлэу къызэрэхэкъирэр ары. Ари лэубытылэ мэхъу ежхэм, апшъэрэ еджаплэхэм, яушетынхэр зэхажэнхэмкэл. Арышь, джары зэтыгъо атырэ экзаменхэм куоуз хэхэмэйфэу къэплон хъумэ къялбэлжинчир.

2019-рэ ильэсүм атыгъэ уштэйнхэр заухыгъэхэм шүклае тешлэгъэми, ахэр зэрэкүүагъэхэм якзажуххэр мазэ горэмкээ узэктээлбэжьмэ ары ныїэп зызэфахысыжьыгъэхэр. Предмет пэпчээ зэрэтигъэр зэхажыгъ, еджаплэхэм япащэхэм ильэсүкээ еджэгъум анаэ зытыраягъэтын фээ лъэнэйкхөхуу къыхажьэштэгъэхэр афагъэхьыгъэх. Зэфхэхысыжьхэр тиреспубликээ зыщашигъэхэр шлэнэгъэхэм яхэгъэхьон пыль Адыгэ республикэ институтыр ары. Аш иекс-пертхэм къагъэхьазырыгъэхэм ашыщхэм непэ шъуащыдгъэтьо-зээлт. Предмет заул ныїэп къы-

Обществознание (я 9-рэ классхэр)

Шіок! зимыіeu атырә ушетын-хэу хысапымрә урысыбзэмрә ауж анахыбә зыхэлэжьэрэ экзаменыр обществознаниемкэ атырэр ары. Я 9-рэ классхэр къэзыухырэмэ ащищхэм анахыбәу къыхахырэ предметтэү ильэс пчыагьэ хуульяу ар къенжкы. Кілэеджаклохэм япро-

цент 50-м а предметыр ашлопсынкізу къыхахы, ау зытыхәрәм ятфэнэрә пәпчъ оценкү «3-р» къыхашыурәп. Кіләеджаклохәм ашыщыбәм зыфамыгъэхъазырәу а предметыр птын пльекынәу альтытә. Ар тэрзәеп, ары бәмә атын зықамыльъекы-

2019-рэ ильэсүм я 9-рэ классыр къэзүүхырэмэ айыщэу нэбгырэ 2700-мэ обществоведениер атыгь. Ар адэрэ ильэсчээм анахыб. Мыгъэ кІлээджэкІо 57-мэ мы уиштыныр афэтышъугъеп, оценкэ дэй къахыгъ. Оценкэу «3-р» гъэрекІо нэбгырэ 1517-мэ къахыгъэмэ, мыгъэ а пчагъэр 1787-рэ хъугъэ. «4-р» къэзыхыгъэри нэбгыри 100-м ехъукІэ нахь макI. Оценкэу «5-р» мыгъэ нэбгырэ 41-мэ къахыгъ. Ар блэкигъэ ильэсүм ельштыгъэмэ, нэбгыри 4-кІэ нахьыб.

рэри. Зытыхэрэм япроцент 20-м ашлэрэп прокуратурэм е по-лицием явшъэрлытхэр, правэ-ухумэкто органхэм законхэр аштэхэу ал्यитэ. Зытыхэрэм япроцент 24-м тофшэнхэмкэ зэзэгьынгъэр жэрылоктэ зэ-дэпшын пльэкынэу къашшын. Экзаменыр зытырэмэ япроцент 30-м уголовнэ правэмрэ граж-данскэ правэмрэ зэтырафын алъэкырэп. Процент 50-м Уры-сые Федерации и Правитель-ствэ законхэр ыштэхэу къашшын. А хэукуноигъэхэр анахы-бэу тофшэнхэм къаҳэфэх.

2019-рэ ильэсүм я 9-рэ
классыр Кызылхырымэ ашышэу

нэхгырэ 2700-мэ обществознаниер атыгъ. Ар адэс ильэсхэм анахыыб. Мыгъэ кілээджэкло 57-мэ мы ушэтыныр афетын шъугъэп, оценкэ дэй къахыыгъ. Оценкэу «3-р» гъэрекло нэхгырэ 1517-мэ къахыыгъэмэ, мыгъэ а пчъагъэр 1787-рэ хъугъэ. «4-р» къэзыхыыгъэри нэхгыри 100-м ехъук!э нахь мак!. Оценкэу «5-р» мыгъэ нэхгырэ 41-мэ къахыыгъ. Ар блэкыи гъэ ильэсым елтытыгъэмэ, нэхгыри 4-к!э нахыыб.

Зэгээлэшэнхэй экспертхэм ашыгъэхэр штэхэмэ, обще-ствознаниер анахыбэу зытын-гъэхэр Мыекүуалэ иеджаплэхэм ачлэсхэр ары, нэгбырэ 896-мэд ар къыхахыгь. Анах маклэу а предметыр къызыщихыгъэр Шэуджэн районыр ары. Оценкэу «5-р» къэзыихыгъэхэр Крас- ногвардейскэ районыр ыкчи Адыгэ республикэ гимназием ялтыклохэр арых. Шэуджэн ыкчи Теуцожь районхэм мы экзамен- ныр дэгүү дэдэу зытышун къарыкыгъэп.

Тарихъыр

Я 9-рэ классыр къезыухы-хэрэм ашыщэу мыгъэ тарихыры къыхэзыхыгъэр нэбгыре 62-рэ мэхъу, блэктыгъэ ильситумызытыгъэхэм япчыагъэ нахын арнахь mak!. Мы аужыре ильситумызытыгъэхэм япчыагъэ нахын арнахь mak!. Мы аужыре ильситумызытыгъэхэм япчыагъэ нахын арнахь mak!. Мы аужыре ильситумызытыгъэхэм япчыагъэ нахын арнахь mak!.

A black and white photograph showing a stack of four thick books on the left, with an open book resting in front of them. To the right stands a large, detailed globe on a stand, with its geographical features and political boundaries clearly visible.

къачлекъыгъэхэр арых нахьбыэу къыхэзыхыгъэхэр. Анахь маклэу къыхэзыхыгъэхэр Теуцожь ыкы Шэуджэн районхэм яклэледжаклохэр арых. Гимназиум ыкы лицейхэм къачлекъыгъэхэм ушэтныр нахь дэгьюу aklyug. Балл 80 къезыхыгъэхэм япчыагъэ хэхъуагь. Ау ильэсийц хъульгэу мы предметымкэ балли 100 зымы къыхын нылжакырэл.

Экспертхэм зэралтыгтээрмикээ, мы предметыр дэгүү дэдэү атыннымкээ зиягтээ къаклорэр еджаплэхэм янахсыбэм яматериальнэ-техническэ базэ зэрэзэтемыгъэпсихыагъэр, анахьэу къоджэ еджаплэхэм Интернетым ашыххэланхэу э бэрэ ашыххэтийнхэу амал зэрямыгъэр арь. Етланэ гъэцэклэнхэм бэу ахэт лъеныхко зырыз дэдэхэм яхыллагъэу къэлэгъаджжэхэми къэллэеджаклохами мэхъянэ зэралмытыре чыпилэхэр. Мы предметыр къыхахы зыхъукээ, къэллэелжаклохэм къагурныорэп зэб-

еджакюхэм кваг урьборегт зээгшэлэн фаер зэрэбэр.
Лъэныкъуабэ къэзыубытырэ предметын сыхат makлэ программэм къызэреритырэри ушхъагчухэм ащыщэу экспертихэм альта.

ЭджапIэхэм къачIэкIыхэрэм ашыщэу мыгье тарихыр зытыгъэр блэкIыгье ильэсэм зытыгъэхэм афэдиз. А предметыр Мыекуапэ иеджапIэхэм къачIэкIыхэрэм нахьбыу къыхахыгь. Гъэреклорэм ельтыгъэмэ, зымытышьугъэхэм япчагъэ мыгье нахь мак!. Гурьт баллэу къахыгъэм къышыклагь. Балл 80 къэзыхыгъэри мыгье нахь мак!. Гъэрекло нэбгырэ 45-мэ, мыгъаар 24-ра хүргээ.

Балли 100 къэзыхыгъэхэм япчъагын къыщыклагъ, гэрекло нэбгыри 4-мэ авшъэрэ балл къахыгъягъэмэ, мыгъэ а лъэгаплэм зыпари нэсын ыльэкыгъал.

Экспертхэм кызыэралорэмкіе, гъэцкіленхэр ильяс къес зэблыхъу, агъэкілжыхъ. Ау кілпэегъаджэхэм блэкыгъе ушетынхэм хэукуноыгъеу кілэеджаклохэм ашыгъэхэм апылхэзэ, нэмыкі темэхэр благъэкыихъу къыхэкы. Анахыбыгу къыхагъэщырэ щыклагъэхэм ашыщых кілэеджаклохэм хугьэ-шлагъэхэм язекіэллыкыlyakі зэхажын зэрамыльэкырэр. Тарихъ картэм ахэм янахыбым юф дашлешьурэп, фактхэр агъэфедэхэрэп.

СИХЪУ Гошнагъу.

Тиконцертхэр

Шъукъеблагь филармонием

Композитор цэрыгоу Тхъабысымэ Умарэ псаугъэмэ, ыныбжь ильэси 100 хүүштүгээ. Аш фэгъэхыгээ пчыхъэзэхахъэр Мьеекъуапэ зэрэшыклощтым кытедгъэгүшүэ тшоигъоу Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо филармоние ипэшэ шъхьааэу Къулэ Мыхъамэт гүшүэгъу тыфэхъуугь.

— Адыгэ Республикаем культурэмкэ и Министерствэрэ республикэм и Къэралыгъо филармониэр юбилей пчыхъэзэхахъэр зэхашаа, — кытиуагь Урысыем изаслужене артистэу, Адыгэ Республикаем, Темыр Осетием — Аланием янароднэ артистэу Къулэ Мыхъамэт.

— Концертным хэлэжсэцтхэм гээзтеджэхэр къакІюнчІэх.

— Творческэ купэу, артистэу хэлажээ шышиогъохэр бэ мэхүүх. Тахади, къаҳэтхыгъэхэм шъуащыдгъээзэшт. Республикаем и Къэралыгъо филармоние и Къэралыгъо симфонический оркестрэ, Адыгэим и Къэралыгъо академическэ лъэпкэ къэшьокто ансамблэу «Налмэссыр», Къэбэртэе-Бэлькъяарым иарт-купэу «Бзэрбээр», Адыгэ Республикаем искусствохэмкэ иколледжэу Тхъабысымэ Умарэ ыцэ зыхырэр, къэлэцыкыу ансамблэхэр «Шпаргалкэр», «Майкопчанкэр» хэлжээштых.

— Ордэйохэм ацІ къенІуагъэн.

— Адыгэ Республикаем, Къэбэртэе-Бэлькъяарым язаслужене артистэу Дзыбэ Мыхъамэт, Адыгэим, Къэбэртэе-Бэлькъяарым, Къэрэшэ-Щэрджэссым язаслужене артистэу Быщтэко Азэммат концертным фэхъазы

рих. Пчыхъэзэхахъэр нахь гъэшгэйон зэрхүүтгээ тэпыль, нэмыкы артистхэри хэлажэхэ ашшиогъоу макъэ къытагъэуугь.

— Мыхъамэт, искусстэр зышиІогъэшІэгъонхэр билетхэм къакІюнчІэх.

— Аши сигуалэу джэуап къестыжыщ.

Билетхэр зымы ыщэфтиштхэп. Егъэблэгээ тхыльхэмкэ филармонием чэхъаштых. Зэхэшаклохэм билетхэр цыфхэм аратыштых. Филармонием ичэхъапэ билетхэр шагошыштых.

— Концертным хэта къејсүгъэблагъэр?

— Тхъабысымэ Умарэ Урысыем, Иэкыб къэралыгъохэм аашашэ. Ар кыдэлтлыти, искусство пыщаагъэхэр, композиторым иофшагъээ зыгъэльапэхэрэр, ныбжыкылэхэр къедгъэблэгъагъэх. Хабзэм икулыкыушишхэр, Тхъабысымэ Умарэ зыщапуугъэ Кошхэблэ районным щыщхэр, Iахылхэр, фэшхъафхэри концертным Ѣызэукиштых.

— Жэнэ Къырымызэр Тхъабысымэ Умаррэ тарихыым хэмийкІокІэшт ордэйбэ зэдаусыгь.

— «Синан», «Ордэйр о зигъэгъус», «Си-къуадж», нэмыкыхэри гум иорэд хъугъэх. Жэнэ Къырымыззи мыгъэ ильэси 100 хүүгъэ. Къырымыззи, Умарни дунаим ехижыгъэх нахь мышэми, атхыгъэхэмкэ, яорэдхэмкэ къытхэтых. Искусство зышгэшгэйонхэр филармонием къетгъэблагъэх. Концертэр шэккогъум и 21-м сыхьатыр 18.30-м аублэшт.

ДОСААФ-р, шIэжьыр, пIуныгъэр

Тарихыр ящисэшIу

Урысыем и ДОСААФ икъутамэу Адыгэ Республикаем Ѣылэм йофтхабзэу Ѣызэхашагъэр хэгъэгум ильэпкхэмрэ Уэшыгъэ КъячIэхэмрэ языкыныгъэ фэгъэхыгь.

къызышыдахыгъэр ильэс 75-рэ зэрхүүрэм япхыгъэ йофтхабзэхэр ДОСААФ-м зэрээхищэхэрэм пIуныгъэ мэхъанэу ялэм зыкырэгъээти.

Республикэм иветеранхэм я Совет итхаматэу Къоджэ Аспълан Хэгъэгу зэошхом ильэхъан фашистхэр зэхакъутэх, Кавказ шольтырыр тидэхэм шъхьафит зэрашыжыгъээм къытегущылагь.

Урысыем идээ-тарихъ обществэ икъутамэу Адыгэ Республикаем Ѣылэм ипащэу, тарих шэныгъэхэмкэ докторэу Ацумыжъ Казбек заом ильэхъан лъыхъуынчыгъэу хэгъэгум ицыфхэм зэрахьагъэр Урысыем ишынгэйончагъэе ехыгъэу зэрэшчытэр къытогъагь.

Мьеекъолэ районным ипсэүпIэу Краснотябрьскэм игүрт өджапIэу N 2-м иармейцэ цыкIухэм къагъэхъазырыгъэ нэрыльээту ИэпIэгъур Хэгъэгу зэошхом ильэхъан Адыгэир шъхьафит зышыжыгъэхэм, лъыхъуынчыгъэе зезыхъэгъэ дзэкIоли ныбжыкхэм яхыллагь.

Мьеекъолэ гарнizonом дзэ къулыкүр Ѣызыхъихэрээр, капитанэу Е. Крюк, капитанэу Н. Миненкэр дзэкIолхэм шъуашу ашыгъым, Iашэм игъэфедэн зызэрэфагъасэрэм, нэмыкхэм къатегущылагъэх.

Ефрейторэу Л. Барохоевыр, сержантхэу С. Сисян, Р. Трикозыр дзэ къулыкүр зэрхъирэм ехылIэгъэ къэгъэльэгъонхэр узыIепищэу агъэпсыгъагъэх.

ЕгъешIэрэ машом ехылIэгъэ ордэйр, лъыхъужь ордэйр В. Хабибулинымрэ

А. Михайловымрэ зэдаусыгъэр Сергей Трутневым, Вадим Хабибулиным, Виктор Вахониним агъэжынчыгъэх. Усэу «Блокадэм» Ксения Михайловар къеджагь.

Урысые Федерацием и Росгвардие и ГээжэришапIэ икъутамэу Адыгэ Республикаем Ѣылэм, общественэ движениехэм ялтыклохэр зэхахъэм чанэу хэлэжьагъэх. Парламентым идепутатэу Евгений Саловыр, Адыгэ Республикаем лъэпкэ йофтхэмкэ, Иэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъэхэм адярIэ зэпхынгъэхэмкэ ыкIы къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет ипащэ игуадзэу Константин Щербаковыр, Урысыем и ДОСААФ икъутамэу Адыгэ Республикаем Ѣылэм итхаматэу Барцо Тимур, нэмыкхэри ныбжыкхэм агулахъагъэх, лъыхъуынчыгъэх, зэкъошыгъэх игъэпIтэн афэгъэхыгъэ зэдэгүшIэгъухэр адярIягъэх. Патриотическэ пIуныгъэх чанэу хэлажьагъэрэх Ѣытхуу тхыльхэр, нэпээпль шуухъафтынхэр аратижыгъэх. Нэрыльээту ИэпIэгъухэм якъэгъэльэгъон Ѣынэгъэх диштэу зэрээхашагъэр зэхахъэм къыщихъэгъэшыгъэ республикэ ДОСААФ-м икъулыкүршIэу Ирина Манченкэм.

— Теклоныгъээм ия 75-рэ ильэс фэгъэхыгъэ зэхахъэхэр, дзэм къошт къалхэм ягъэхъазырын хэушхъафыкыгъэу йоф адэтэшIэ, — кытиуагь Адыгэим и ДОСААФ ипащэу Барцо Тимур.

**НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТЫЛЬ Нурбай.**

Зэхэзыщагъэр ыкIы къыдэзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикаем лъэпкэ Йофтхэмкэ, Иэкыб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкэгъухэм адярIэ зэпхынгъэхэмкэ ыкIы къэбар жуугъэм иамалхэмкэ и Комитет Адрессыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыгъэр: 385000, къ. Мьеекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приимнэр: 52-16-79, Редакцием авторхэм къаIихырэр А4-кIэ заджэхэрэх тхыапхэу зипчагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлхэр, шрифтыр 12-м нахь цыкIунэу Ѣытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэх тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожых.

E-mail: adygoe@ mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын Йофтхэмкэ, радиокъэтийнхэмкэ ыкIы зэллыгъэсIыкIэ амалхэмкэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпIэ гъэйорышишапI, зэраушыхъатыгъэрэх номерыр

ПИ №ГУ23-00916

Зыщаушыхъатыгъэр ОOO-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мьеекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкИ пчагъэр 4129 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 2760

Хэутынм узьчижтэхэнэу Ѣыт уахтэр Сыхьатыр 18.00 Зыщаушыхъатыгъэрэх уахтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шхъбаIэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъбаIэм игуадзэр МэцлIэкъо С. А. ПшэдэкIыж зыхырэ секретарыр ЖакIэмкы A. З.